

ÅDÅSA

Avijssa skávllámánáj birra gudi mahkkuli

Manen soabmása
mahkkuli?

Mij la
mahkkulibme?

Mij viehket?

Majt
logopeda
dahká?

Gællása váj
sáddná?

Bækkána
gudi
mahkkuli!

Kvissa

Buorre ráde!

Mij la mahkkulibme?

Majt merkaj mahkkulit?

Gå mahkkul de vehi ietjáláhkáj sáhkát. Muhttijn bágo jali jiena moaddi báhti, ja muhttijn állu ganugi. De la dagu jiedna tjáddágij dæhppu.

Mahkkulit la ietjáláhkáj ulmutjis ulmutjij, sihke gáktu gullu ja váseduvvá.

Manen mahkkuli nágin?

Moaddása li riegádam mahkkulimijn. Álu la dav ietjas æjgádijs árbim, gudi vas sijá æjgádijs li árbim.

Árbbit merkaj oadtjum lip juojddá soabmásis. Ulmutja ja juhtusa árbiji hámev ja luondov iehtjasa æjgádijs.

Ihkap dán la ædnát russjkis tjalmijt árbim?
Jali áhtjåt vuopptabájnov?

Mujte! Ij la val navti juohkkahasj guhti mahkkulimev «árbbi», mahkkulahtjtjá!

Mij vuoŋŋamin dáhpáduvvá?

Vuoŋŋamin li moadda tuvsán sierra vuoŋŋambálggá ma diedoŋt sáddiji vuoŋŋama iesjguhtik ásiŋ gaskan.

Dutke li gávnnam moattes gudi mahkkuli li vedja ma muhttijn svahkasti gási e galga, jali dajn li nágin rájge manen vuoŋŋamdiedo ganugi.

Diehti
gus?

Nágina mahkkulimev tjiehkagáhti gá bágoŋt lánudi majt jáhkki sjaddi mahkkulit

Hei, mán lav Piera!

Soaptsov buoragit skávlán ja klássan.

Asstoájgen saksofávnáv tjuojav, bállov tjevtjav ja lav rádnaj siegen.

Mahkkulam lav dallutjis gá sáhkadahttájiv.

Mahkkulibme málssu

- Muv mielas iehtjam mahkkulibme viek álov málssu. Muhttijn viek binnáv mahkkulav, ihkap sierraláhkáj gá lav buoremus rádnaj siegen. Ietjá bále de jurra vil nagáv javllat duov dáv bágov. De asjmen sjattav ja muhttijn iehtjádijs gatjádav jus sij vissji muv ávdás sáhkadit. Álu gávav namám javlatjit. Danen la muhttijn gássjel amás ulmutjijda oahpásmuvvat.

Hásstalusa árggabiejven skávlán

- Danen gá mahkkulav de la munji muhttijn gássjel tjavgga láhkát jali sáhkadit. De oattjov gássjelisvuodav vuojnadagájn, ja værrán jus ilá ratjáv.

Namám javllat la aj gássjel, ja dav sierraláhkáj ájtsav jus li ádá áhpadiddje jali sadjásattja.

Áhpadiddje gudi muv dábddi dádjadi gá munji I lássát, ja de javlli namám muv ávdás

Namma: Piera

Áldar: 10 jagák

Dásse: 4. dásse

Le gus juoga mij la buorre gá ulmusj mahkkul?

- Ij la! Le galla, gá tijmas besav álgus ja duov dáv dingav logopeda siegen dagáv.

Áhpadiddje hæhttuji diehtet

- Sij birriji máhttet juojddá mahkkulime birra váj dádjadi mij máhtta liehket gássjel sunji guhti mahkkul ja mij máhtta viehkken liehket.

Guojmmeoahppiida diedo

Dán tjavtja giehtoj Piera logopeda siegen klássaj mij mahkkulime le ja man vájvve dat máhtta liehket.

- Vuogas lij klássaj giehtot mahkkulime birra, danen gá de ienebut diehti dan birra mij mahkkulime le, vuojná ij la má agev nav álkke sáhkadiit gá mahkkul.

Hiebadibme skávlán

Piera mielas hiebadibme árggabiejven skávlán la sunji viehkken, ja dav iehtjádijda oajvvat.

- Birriji suojmma sáhkadiit, gá de mån aj suojmma sáhkadav, ja dalloj binnebut mahkkulav. Vuogas la aj gá iv dárbaaha nav álov tjavgga láhkát gá mujna I vájvve. Birriji aj várrodit váj iehtjáda e muv vájveda.

Áhpadiddje birriji diehtet juojddá mahkkulime birra váj dádjadi mij máhtta liehket lássát ja mij máhtta viehkedid.

Mij viehket?

Munji I viehkken jus ganugav ja ádásit álgáv gá mahkkulav.

Munji I aj viehkken jus soames namám muv ávdás javllá jus viek álov ratjáv, jali jus suojmma sáhkadii váj mån aj suojmma sáhkadav. Mån lav jasska ja stádes jus

sij gej ságastav vuojnji muv siegen gá hæhttuv ganugit vuojnatjit.

Mij ij viehkeda?

Muv ij viehkeda jus garrasit gæhttalav sáhkadiit, jali jus sán gejna ságastav muv striessi.

Dáppe árov mån!

Diehti gus?

Dábálasj la mahkkulit ienebut gá vissa bágojt javllá, dagu namás.

Fáktá

Birrusij 70 millijávná værárdin mahkkuli. Dat la 1 % divna ulmutjijs álles værárdin.

1%

50
tuvsána!

Vuonan birrusij 50 000 ulmutja mahkkuli.

Juohkka næjttsuj gut mahkkul, li niellja báhtja gudi mahkkuli. Dat merkaj gávnnuji viek állo ienep báhtja gå næjtso gudi mahkkuli.

Ienemusá gudi mahkkuli álggi mánárgården. Nágin gallegattja mahkkulahttjáji állessjattugin.

Gávnnuji moadda dábδος ulmutja gudi li mahkkulam jali ájn mahkkuli. Dábδος buojkulvis la USA:a presidænnta Joe Biden.

Diehti
gus?

Gå lávllu, de dábálattjat ij mahkkula.

Dá ælla sáddná!

1 Sij gudi mahkkuli li balon. Ællim mahkkulam jus ællim balon.

BOASSTOT!

Sij gudi mahkkuli e dav dagá danen gå balli jali ienebut balli gå iehtjáda. Valla ihkap muhttijn suorggan mahkkulime diehti. De la állu dábálasj ájn vil ienebut mahkkulahttját.

2 Sij gudi mahkkuli máhtti hiejtet mahkkulimes jus ber unnin nuolebut sáhkadi.

BOASSTOT!

Jáhtelit sáhkadit ij la sivvan gå mahkkul. Nuolebut sáhkadit gal viehket, valla dat la aj viek gássjel.

3 Juoga I boasstot sijáj njálmij jali tjáddágij gudi mahkkuli.

BOASSTOT!

Juohkka diŋŋga doajmmá gáktu galggá 😊

4 Sij gudi mahkkuli li gahttjam ja oajvev báktjim.

Nja...

Navti gal máhttá liehket, valla ij la nav dábálasj mánáj gaskan. Ienemusá li árbim soabmásis familjan. Ihkap áhko áhkko mahkkulij?

Emily Blunt
oavdár

Gonagas Georg VI
ávdep Stuurrabritannia gånâgis

Tiger Woods
golfvalástalle

Moadda dâbdos ulmutja
mahkkuli jali li mahkkulam.

Elon Musk
Tesla-âlgadiddje

Ed Sheeran
artista

Aurora
artista

Dâbdos ulmutja!

Jens Stoltenberg
NATO-oajvve ja âvdep stâhtaministar

Kendrick Lamar
ræppár

James Rodriguez
bálotjiekte

Elvis
artista

Majt logopeda dahká?

Mij logopedatijman dáhpáduvvá?

Moadda vuoge gáktu máhtta mahkkulimijn soaptsot

Logopedatijman barggá logopeda dan oahppe siegen guhti mahkkul. Aktan gæhttalibá gávnnat vuogijt gáktu buorebut máhtta mahkkulimijn soaptsot. Dasi máhtti liehket moadda vuoge.

Náginijda dat merkaj viek binnebut mahkkulit, madi iehtjádijda merkaj vehi binnep jali álkkep láhkáj mahkkulit. Muhtemijda dat merkaj liehket dudálasj gáktu iesj le, vág mahkkulimev ij «vasjoda».

Majt dá iehtjáda ájádalli muv mahkkulime birra?

Nágina ihkap surri majt dal iehtjáda sijá birra ájádalli gá mahkkuli. De ihkap dajna aj barggá. Duola dagu de ihkap dahká eksperimentajt vág gávnna ienep diedoijt juonga birra mav imájdallá.

Nágin logopeda aj ietja mahkkuli!

Diehti gus?

Gávvarájdde!

ja

Ti-Ger analogijja mahkkulime birra

by *Danelebossi*

Valla sán la ilá gievrá ja uvsav smálli. Sjaddá dunji ládat gá suv sisi stieggiji.

Ihkap dábddu várálasj sunji járgiidit. Ihkap báktjana vuostasj bálijt, valla dálla i desti dibde suv mierredit ietjat badjel. Mañenagi tiger ienebut ja ienebut duv gulldal. De dábddu dagu ietjat iellemav stivri.

Máhtá tjabu ulmutjijda mannat ja sijá ávdán mielanækto mahkkulit! «Hei! Sihtabihtit gus muv tigerav vuojnnet?» ja de boadá dakkir sadjáj gánná dábddu állu árdnigis la máj dát.

Na jus javllap dujna I villda tiger mij la dagu duv mahkkulibme.

Duv tiger ja duv mahkkulibme li akta ja sæmmi.

Villda tigeris ij lijssi ierit járgiidit. De dássju duv bahtaj gáskes.

Allasit javla,

«Tiger ij la dáppe – AU!
Tiger ij la dáppe – AU!»

Vuojnnet ij lijssi mahkkulimev tjeekat.

Danen de tigera guovlluj járgijda...

Ávddåla mahkkulime diehti balli ságastimes. Valla mañenagi gá tiger binnebut ja binnebut mierret duv badjel, de ietjat ja mahkkulimev buorebut stivri.

Dålla I tiger báttén ja sujna máhtá vájku gási vádtset. Dålla i desti nav balá mahkkulimes.

Ja de vuosedahhtjå. Luojtå tigerav báttés ja suv njåvkasta. Gå juhtusa vuoststij manå de vuollån.

Gå mahkkulimev giehtadalå de la viek ålkkép dav stivrit gå jus hárdðov dasi járggåla.

Buorre ráde

Dála báhhti nágín buorre ráde mánájs gudi mahkkuli. Valla mujte val, mij la soabmásij viehkken ij la agev iehtjádij viehkken. Danen la ájnas dán gatjáda jur sujsta gev dábdá mij máhtta sunji liehket viehkken!

Dárbahav áhpadiddjev guhti duossta mujna ságastit dan birra mij la viehkken ja mij ij la viehkken.

Munji ij la viehkken suojmma vuojnhat jali sáhkadit. Muhttijn dan diehti moaskedav...

Dibde mov állit!

Ájnnašabbo I guldalit majt javlav farra gá gáktu dav javlav.

Iv lijkku gá soames mov háddidallá. De hádjánav.

Muhttijn la mov mielas gássjel háhppidit vásstedit. Vatte munji ájgev vásstedit!

Allit álli mov gárgadisájt. Buorre ájádus, valla gatjáda farra mujsta le gus dat árnigis.

Gá galgav ávddánbuktet de muhttijn gávav desik sjaddá mov vuorro. Ihkap la munji viehkken jus besav álget jali unnep juohkusij ávddánbuktet?

Diedá gus guhtimusj sán la?

I don't drink.
I don't smoke.
But I eat a lot of ice
cream.

Sujna li guokta
bednaga

Æhttsá jienjav!

Sujna li gietjav
áddjova.

Boahotá
Scrantonis, USA

Sujna I guojmme
gen namma I Jill.

Sán la nummar 46 rájdon
gænna I sæmme barggo.

Gæhttjala

Ihkap gullunagi la buorre ájálvis gávnnat ietjá bágojt gá da maj mahkkul, valla le gus duodaj?

Gæhttjala ber iesj!

Ájadalá aktu la miehtsen. Tjoaskes ja jávre li jieggnum. Hæhkkat ájtsa eljav mij la jieŋa tjadá mannam jávren man namma I Tsuobbujávrrre. Ællja ij bajás besa, danen jávrregáddáj viehkala, telefávnáv átsá ja buollemdåjmadahkaj riŋgu.

Gássjelisvuohta dálla I dån **mahkkula**. Ja DIEDÁ dån sjatta mahkkulit gá ájgo javllat bágojt *ællja, jieŋa, jávrrre* ja *Tsuobbujávrrre*.

- 110, buollemdåjmadahkaj la boahám. Mij la hiehtedille?

Majt javla?!

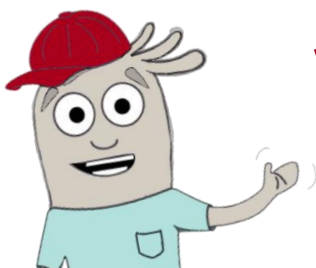
Máhtta liehket edna stressa ja gássjel huomahit áda bágojt jali vuogijt gáktu duov dáv javllat. Mij lij duodaj dáhpáduvvam jus farra lidji válljit mahkkulit?

Diehti
gus?

Binnebut mahkkul jus sáhkat ietjá gielajn jali dialevtajn gá ietjas ieme. Ja gá vuoŋŋam la áda jiednaj jali dialæktaj hárijjánam, de vas mahkkulahttjá.

Mahkkulimkvissa!

- 1 Li gus ienemusát báhtja jali næjtso gudi mahkkuli?
A) Næjtso
Á) Báhtja
B) Sæmmi állo
- 2 Guhtimusj dájs mahkkul?
A) Vuona Gånágis
Á) USA presidænnta Joe Biden
B) Dujska stáhtaministar
- 3 Galles mahkkuli álles væráldin?
A) 70 millijávná
Á) 30 millijávná
B) 1 millijávná
- 4 Manen mahkkul?
A) Ienemusá gudi mahkkuli li riegádam dajna ja ihkap li árbim dav.
Á) Ilá várálasj dingajt li TV:an gæhttjam
B) Oadtjum li virusav
- 5 Galles mahkkuli álles Vuonarijkan?
A) 3 000
Á) 7 000
B) 50 000
- 6 Logopeda viehket mánájt gudi mahkkuli váj?
A) Buorebut rijbbi mahkkulimijn
Á) Hiejtti mahkkulimes
B) Stagánspelev bessi spellat
- 7 Divna gudi mahkkuli ájádalli sæmmi láhkáj mahkkulime birra?
A) E val, ájádalli dávk moatteláhkáj
Á) Le
B) Divna gudi mahkkuli li állu muodugattja
- 8 Juoga I boasstot sijáj njálmij jali tjáddágij gudi mahkkuli?
A) Le
Á) Ij la
B) Gájt dal njuoktjamijn

Vássteda!

1. Á. 2. Á. 3. Á. 4. Á. 5. B. 6. Á. 7. Á. 8. Á.

Gávvåreferánsa

Ed Sheeran: press.atlanticrecords.com

Aurora: aurora-music.com

Kong Georg: Av Matson Photo Service –
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=89423510>

Jens Stoltenberg: By U.S. Dep. of State from US -
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=77989991>

Kendrick Lamar: By Fuzheado - Own work, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=69577411>

Joe Biden: By The White House from Washington, DC - V011013DL-0556, Public Domain,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=24903444>

Samuel L. Jackson: Thierry Caroderivative work: FCPB, CC BY-SA 3.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>, via Wikimedia Commons

Elon Musk: Steve Jurvetson, CC BY 2.0
<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0>, via Wikimedia Commons

James Rodriguez: Copa2014.gov.br, CC BY 3.0 BR
<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/br/deed.en>, via Wikimedia Commons

Elvis Presley: Ollie Atkins, chief White House photographer at the time. See ARC record., Public domain, via Wikimedia Commons

Emily Blunt: gdcgraphics, CC BY-SA 2.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0>, via Wikimedia Commons

Tiger Woods: Keith Allison from Hanover, MD, USA, CC BY-SA 2.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0>, via Wikimedia Commo

Ádásij birra

Ádása li oassen resurssapáhkes Stamming i skolen. Danna li moadda ávkálasj resursa ma guoski skávllámánájda gudi mahkkuli.

Jus sidá ienebut diehtet, gehtja statped.no.

Statped la dáv dahkam Nasjonalt taleflytforum siegen. Sámegeiellaj járggálam Lars Theodor Kintel. Sisanov dárkestam ja hiebadam: Solvår Knutsen Turi. Almodam: Statped, 2025.